

การใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ

นรุตม์ อภิชาติอำมฤต, พ.บ.*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาทัศนคติและทักษะการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงปัญหาอุปสรรคต่อการใช้งานสมาร์ทโฟนในการทำงานของ อสม. เพื่อนำไปวางแผนแนวทางการพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย: วิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (mixed methods) โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจาก อสม. ในตำบลหนองบัวระเหว จำนวน 104 คน นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ต่อทักษะการใช้งานสมาร์ทโฟนและทัศนคติของ อสม. และมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสอบถามกึ่งโครงสร้างจาก อสม. 6 คน และเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 5 คน นำมาสรุปวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อทราบทัศนคติ ทัศนภาพ และข้อจำกัดต่อการใช้งานสมาร์ทโฟนในการทำงานของ อสม.

ผลการวิจัย: ปัจจุบัน อสม. เข้าถึงการมีสมาร์ทโฟนได้มากถึง ร้อยละ 86.5 และมีอินเทอร์เน็ตใช้เอง ร้อยละ 73.1 อสม. แต่ละคนมีทักษะการใช้สมาร์ทโฟนที่แตกต่างกันมาก โดย อสม. ที่อายุน้อยกว่ามีทักษะในการใช้งานสมาร์ทโฟนมากกว่า อสม. อายุมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.000$) แต่ในด้านของทัศนคติ อสม. ทุกช่วงวัยต่างเห็นว่าการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงาน อสม. เป็นเรื่องจำเป็นและมีประโยชน์ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสื่อสารปัจจัยส่งเสริมการใช้งานสมาร์ทโฟนของ อสม. ได้แก่ สถานการณ์โควิด การมีคนในชุมชนใช้สมาร์ทโฟนเพิ่มขึ้น และการติดต่อกับบุคลากรที่อยู่ต่างจังหวัด ส่วนปัญหาอุปสรรคได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (ใช้ไม่เป็น, ไม่มีคนสอน) และปัญหาเรื่องอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ต

สรุปอภิปรายผล: อสม. มีทักษะการใช้สมาร์ทโฟนแตกต่างกันตามระดับอายุมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้งานสมาร์ทโฟนในการทำงาน ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาทักษะของ อสม. มี 3 ด้าน ได้แก่ด้านการฝึกอบรมทักษะ อสม. ด้านนโยบายส่งเสริมให้ อสม. ใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายด้านอินเทอร์เน็ต

คำสำคัญ: อสม., สมาร์ทโฟน, อินเทอร์เน็ต, งานสุขภาพภาคประชาชน

*โรงพยาบาลหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ

ส่งเรื่องตีพิมพ์: 27 ตุลาคม 2565

อนุมัติตีพิมพ์: 28 ธันวาคม 2565

The use of smartphone among health volunteers in Nongbuarawae, Chaiyaphum

Narut Apichatammarit, M.D.*

Abstract

Objective: To study health volunteer's attitudes and skills of using smartphones in their work including problems, obstacles and relevant factors.

Methods: Quantitative data were collected from 104 health volunteers in Nong Bua Ra wae sub-district, analyzed by descriptive statistics to find relationship of various factors on health volunteers attitudes and skills of using smartphones. Qualitative data were collected by in-depth interviews with semi-structured questionnaires from 6 health volunteers and 5 staffs who involved. All data were summarized and analyzed together to know the attitudes, potential and limitations to the use of smartphones in the work of health volunteers.

Results: Health volunteers have access to a smartphone up to 86.5 percent and 73.1 percent of them use the Internet themselves. The younger volunteers were statistically significantly more skilled in using smartphones than the older volunteers ($p=0.000$). Volunteers of all ages are of the opinion that the use of smartphones in the health care work is necessary and useful especially in the field of communication. Factors promoting the use of smartphones in health volunteers are the situation of COVID-19, more people in the community use smartphones, the need to contact relatives who live in other provinces. The problems and obstacles included personal factors (unused, no instructor) and equipment and internet problems.

Conclusion: Volunteers have different skills in using smartphones according to their age and they have a good attitude towards using smartphones for work. The development towards the use of smartphones in the work of health volunteers should be supported in 3 areas: 1. Skills Training 2. Policy to encourage health volunteers to use smartphones in their work 3. Government support especially the cost of internet.

Keywords: Health volunteer, smartphone, internet, public health work

* Nongbuarawae Hospital, Chaiyaphum Province

Submission: 27 October 2022

Publication: 28 December 2022

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่ให้ความสำคัญกับระบบสุขภาพปฐมภูมิ ซึ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ถือเป็นบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการดูแลสุขภาพของประชาชนในแต่ละพื้นที่แม้กระทั่งในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ก็ผ่านพ้นวิกฤตมาได้ด้วยความร่วมแรงร่วมใจของ อสม. ทว่าประเทศภาระงานที่เพิ่มขึ้นกับยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วหลายหน่วยงานพยายามสร้างนวัตกรรมนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานเพื่อสร้างความสะดวก รวดเร็ว และลดความซ้ำซ้อน แต่กับ อสม. จำนวนมากที่ไม่ชำนาญการใช้เทคโนโลยีถือเป็นความท้าทายในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานครั้งใหญ่ จึงเป็นโจทย์ใหญ่ของระบบสาธารณสุขในการพัฒนา อสม. กว่า 1 ล้านคนทั่วประเทศให้เปลี่ยนผ่านสู่การใช้เทคโนโลยีในการทำงานร่วมกับเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁽¹⁾ อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์การทำงานจริงในพื้นที่ พบว่าการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีของ อสม. ยังมีอุปสรรคและข้อจำกัดอีกหลายประการ เช่น อุปกรณ์ ระบบอินเทอร์เน็ต ทักษะพื้นฐานการใช้เทคโนโลยี รวมถึงทัศนคติของ อสม. ต่อการปรับตัวเปลี่ยนแปลง⁽²⁾ งานวิจัยนี้จะช่วยฉายภาพความเป็นจริงของสถานการณ์ และทราบทักษะการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานของ อสม. ในปัจจุบันรวมถึงทำให้เข้าใจถึงทัศนคติ สภาพปัญหา ศักยภาพ และข้อจำกัดของ อสม. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีของ อสม. และเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนในระดับนโยบายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาทัศนคติและทักษะความสามารถในการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ

- เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเพศ อายุ ระดับการศึกษาการมีสมาร์ทโฟนใช้เป็นของตนเอง และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตกับทักษะความสามารถในการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานของอาสาสมัครประจำหมู่บ้านในอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ

- เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ทำการศึกษาเชิงปริมาณในกลุ่ม อสม. ใน ตำบลหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อทราบทัศนคติและและทักษะการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานของ อสม. และศึกษาเชิงคุณภาพโดยสุ่มศึกษาข้อมูลเชิงลึกใน อสม. ที่มีทักษะทางเทคโนโลยีที่แตกต่างกันทั้ง 3 ระดับ โดยใช้การสุ่มแบบ quota sampling จำนวน 3 คนต่อหมู่บ้าน ทำการสุ่มหมู่บ้านแบบ random sampling ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจนข้อมูลอิ่มตัว เพื่อเข้าใจสภาพปัญหา ศักยภาพ และข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีบนสมาร์ตโฟนในการทำงานของ อสม.

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (mixed methods) เก็บข้อมูลระหว่าง 1 กรกฎาคม – 30 กันยายน 2565 ในพื้นที่ตำบลหนองบัวระเหว มีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาแบบ descriptive study โดยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามจาก อสม. ในตำบลหนองบัวระเหว จำนวน 104 คน ครอบคลุมข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ข้อมูลการใช้สมาร์ตโฟน ได้แก่ การมีสมาร์ตโฟนใช้ การมีอินเทอร์เน็ตใช้ และสอบถามทัศนคติและทักษะการใช้เทคโนโลยีบนสมาร์ตโฟนในการทำงานของ อสม. นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด-สูงสุด รวมถึงวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานกับทักษะและทัศนคติ ด้วย Fisher's exact test โดยโปรแกรม SPSS

แบบสอบถาม ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และทดสอบแบบสอบถาม reliability test ได้ค่า Cronbach's Alpha =0.868 (ทัศนคติ) และ 0.893 (ทักษะ) วิจัยเชิงปริมาณในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ของตำบลหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ จำนวนทั้งสิ้น 116 คน ประชากรที่ศึกษาคือ อสม. ในตำบลหนองบัวระเหวทั้งหมด 116 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการของ Krejcie & Morgan โดยมีระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ไม่เกิน 5% สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร =0.5 (ไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาในลักษณะนี้) จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง =89 คน โดยในงานวิจัยนี้ได้เก็บข้อมูลทั้งสิ้น 104 คน โดยมีเกณฑ์คัดเข้า ได้แก่ อสม. ในตำบลหนองบัวระเหว และ

เกณฑ์คัดออก ได้แก่ ผู้ที่ไม่ประสงค์ให้ข้อมูล และผู้ที่ไม่อยู่ในพื้นที่ในระหว่างการเก็บข้อมูลวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาสภาพปัญหาศักยภาพ และข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีบนสมาร์ตโฟนในการทำงานของอสม. มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) อสม. 6 คน มีเกณฑ์คัดเลือกโดยกระบวนการสุ่มหมู่บ้าน จากนั้นเลือกตัวอย่างแบบ quota sampling ให้ครอบคลุม อสม. ที่มีทักษะการใช้สมาร์ตโฟนทั้งระดับสูง ปานกลางและต่ำ 2) บุคลากรที่ร่วมงานกับ อสม. 5 คน เลือกจากผู้มีความใกล้ชิดในการทำงานร่วมกับ อสม. มากที่สุดในหน่วยงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยปฐมภูมิ 2 ท่าน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 ท่าน และกำนันและผู้ใหญ่บ้าน 2 ท่าน เพื่อนำมาสรุปวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการทำงานของ อสม.

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงของคำถามด้วยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผู้ลงเก็บข้อมูลได้รับการฝึกทักษะการสัมภาษณ์เชิงลึกและไม่มีผลได้ผลเสียกับผลการศึกษานำข้อมูลมาสรุปวิเคราะห์ผลร่วมกับผู้วิจัย

จริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ เลขที่ 37/2565 และในกระบวนการรวบรวมข้อมูลงานวิจัย มีการขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมแจ้งข้อมูลรายละเอียดของการวิจัยอย่างครบถ้วน

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง 104 ราย เป็นเพศหญิง ร้อยละ 77.9 เป็นเพศชาย ร้อยละ 22.1 อายุน้อยที่สุด 33 ปี สูงสุด 82 ปี อายุเฉลี่ย 53.6 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50 - 59 ปี มีร้อยละ 43.3 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 40 - 49 ร้อยละ 28.8 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 41.3 อาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ร้อยละ 53.8 ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

รองลงมาเป็นรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 22.1 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ 3,000 – 10,000 บาท/เดือน ร้อยละ 41.3 รองลงมาช่วง 1,500 – 3,000 บาท/เดือน ร้อยละ 38.5 อสม. ส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.6 มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 10 - 29 ปี มีสมาร์ตโฟนใช้เป็นของตนเองมากถึง ร้อยละ 86.5 โดยประสบการณ์การใช้สมาร์ตโฟนกระจายตัวระหว่าง 1 – 10 ปี ใช้อินเทอร์เน็ตภายในเครื่อง ร้อยละ 73.1 (ดังตารางที่ 1)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	81	77.9
ชาย	23	22.1
อายุ (ปี) Min = 33, Max = 82, Mean = 53.6, S.D. = 9.2		
น้อยกว่า 40	5	4.8
40 - 49	30	28.8
50 - 59	45	43.3
60 - 69	19	18.3
ตั้งแต่ 70 ขึ้นไป	5	4.8
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	43	41.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	26	25.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	29	27.9
อนุปริญญา/ปวส.	2	1.9
ปริญญาตรี	4	3.8
อาชีพหลัก		
เกษตรกร	56	53.8
รับจ้างทั่วไป	23	22.1
ค้าขาย/เจ้าของธุรกิจ	16	15.4
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างเอกชน	4	3.8
อื่นๆ	5	4.8
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 1,500 บาท	9	8.7
1,500 – 2,999 บาท	40	38.5
3,000 – 9,999 บาท	43	41.3
10,000 – 29,999 บาท	12	11.5

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงาน อสม.		
น้อยกว่า 5 ปี	10	12.2
5 – 9 ปี	8	9.8
10 – 19 ปี	22	26.8
20 – 29 ปี	31	37.8
30 ปี ขึ้นไป	11	13.4
มีสมาร์โฟนใช้		
มี เป็นของตนเอง	90	86.5
มี เป็นเครื่องที่เข้าร่วมกันทั้งครอบครัว	7	6.7
ไม่มี	7	6.7
ประสบการณ์การใช้สมาร์โฟน		
น้อยกว่า 1 ปี	8	7.8
1 ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง 3 ปี	29	28.2
3 ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง 5 ปี	26	25.2
5 ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง 10 ปี	23	22.3
ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	17	16.5
แหล่งอินเทอร์เน็ตที่ใช้		
อินเทอร์เน็ตภายในเครื่อง	76	73.1
อินเทอร์เน็ตบ้าน (wifi)	14	13.5
อินเทอร์เน็ตฟรีของหมู่บ้าน/สถานที่ราชการ	8	7.7
ไม่มีอินเทอร์เน็ต	6	5.8

ส่วนที่ 2. ทักษะการใช้สมาร์โฟนในการทำงานของ อสม. ทักษะการใช้งานสมาร์โฟนในการทำงานของ อสม. แบ่งเป็น 3 ด้าน โดยแต่ละด้านมี 7 ทักษะใช้

ตารางที่ 2. สัดส่วน อสม. ที่มีทักษะด้านต่าง ๆ

การใช้งานสมาร์โฟนพื้นฐาน	การใช้งาน LINE	การใช้งานอื่นๆ
ตั้งนาฬิกาปลุก/จับเวลา 57 %	แชร์ข้อความหรือรูป 71 %	มีอีเมลเป็นของตนเอง 37 %
จับภาพหน้าจอโทรศัพท์ 65 %	ถ่ายรูป ถ่ายคลิป 82 %	มีบัญชีเฟซบุ๊ก 41 %
ดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน 46 %	โทรเสียง/โทรวิดีโอ 81 %	ค้นหาข้อมูลทางกูเกิ้ล 51 %
เปิดลิงก์ด้วยเบราว์เซอร์ 43 %	ยกเลิกข้อความที่ส่งไป 67 %	นำทางโดยแผนที่ 37 %
เปลี่ยนภาษาเป็นพิมพ์ 61 %	การแท็กบุคคล 72 %	ค้นหาวิดีโอทาง Youtube 53 %
	การเพิ่มเพื่อน 57 %	เข้าร่วมประชุมออนไลน์ 37 %
	การใช้งาน โน้ต/อัลบั้ม 57 %	ตอบกูเกิ้ลฟอรัม 46 %
	การสแกนคิวอาร์โค้ด 49 %	

ทักษะที่ทำได้มากที่สุด ได้แก่ ถ่ายรูปถ่าย คลิปวิดีโอ (ร้อยละ 81.7) รองลงมาคือทักษะการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ได้แก่ โทรเสียง/โทรวิดีโอ (ร้อยละ 80.8) การแท็กบุคคลที่ต้องการกล่าวถึงในกลุ่มไลน์ (ร้อยละ 72.1) และการแชร์ข้อความหรือรูป (ร้อยละ 71.2)

ทักษะที่ทำได้น้อยที่สุด ได้แก่ การมีอีเมลเป็นของตนเองและจ่ารหัสผ่านได้ (ร้อยละ 36.5) การนำทางโดยแผนที่ (google maps) (ร้อยละ 36.5) และการเข้าร่วมประชุมออนไลน์ (ร้อยละ 36.5)

ตารางที่ 3. การแบ่งจำนวน อสม. ตามระดับคะแนนทักษะการใช้สมาร์ทโฟน (คิดเป็นร้อยละ) ได้ดังนี้

ทักษะแต่ละประเภท	ร้อยละของอสม.ที่มีทักษะในแต่ละระดับคะแนน					
	0	1-24	25-49	50-74	75-99	100
การใช้สมาร์ทโฟนพื้นฐาน	12.5	11.5	20.2	15.4	3.8	36.5
การใช้งานแอปพลิเคชันไลน์	14.4	8.7	10.6	11.5	15.4	39.4
การใช้งานอื่น ๆ	28.8	12.5	17.3	12.5	9.6	19.2
คะแนนรวม	8.7	18.3	16.3	17.3	20.2	19.2

จะเห็นว่า ทักษะการใช้สมาร์ทโฟนของ อสม. มีการกระจายตัวในทุกระดับทักษะ โดยการใช้สมาร์ทโฟนพื้นฐานและการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ มีผู้ได้คะแนนเต็มมากกว่า 1 ใน 3 ของ อสม. ทั้งหมด และมีถึง 1 ใน 5 ที่ได้คะแนนเต็มในทุกหมวด

หากนำระดับคะแนนรวมทักษะทั้ง 3 ด้านมาแบ่งกลุ่มตามระดับอายุ (ตามตารางที่ 4) เห็นได้อย่างชัดเจนว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยจะมีทักษะการใช้สมาร์ทโฟนดีกว่ากลุ่มที่อายุมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p value=0.000, fisher's exact test)

ตารางที่ 4. แสดงจำนวน อสม. ที่ได้ระดับคะแนนรวมทักษะการใช้สมาร์ทโฟน โดยแบ่งตามระดับอายุ

ระดับอายุ อสม.	ระดับคะแนนรวมทักษะการใช้สมาร์ทโฟน						Total
	0%	1-24%	25-49%	50-74%	75-99%	100%	
น้อยกว่า 40 ปี	0	0	0	0	2	3	5
40-49 ปี	0	1	5	5	8	11	30
50-59 ปี	3	9	9	10	8	6	45
60-69 ปี	5	5	3	3	3	0	19
ตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป	1	4	0	0	0	0	5
Total	9	19	17	18	21	20	104

ส่วนที่ 3. ทักษะติดต่อการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานของอสม.

ด้านทัศนคติในการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานอสม. มีคำถาม 7 ข้อ ได้แก่ 1) ความพร้อมในการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงานของตนเอง 2) ความพร้อมในการใช้งานสมาร์ทโฟนของ อสม. ในตำบล

3) ความพร้อมด้านอุปกรณ์ 4) ความพร้อมด้านแอปพลิเคชัน 5) ความจำเป็นในการใช้สมาร์ทโฟนในการทำงาน อสม. 6) ประโยชน์ต่อการดูแลสุขภาพประชาชน 7) การใช้สมาร์ทโฟนในสถานการณ์โควิด โดยให้ประเมิน 5 ระดับจาก น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด ได้ผลการวิจัย ดังนี้

อสม. มีทัศนคติต่อความพร้อมด้านต่าง ๆ ในการใช้งานสมาร์ตโฟนในการทำงาน อสม. (ข้อ 1 - 4) อยู่ในระดับปานกลาง-มาก และทัศนคติต่อประโยชน์และความจำเป็นต่อการใช้งานสมาร์ตโฟนในการทำงาน อสม. (ข้อ 5 - 6) อยู่ในระดับมาก และมองว่าช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ผ่านมา ทำให้ อสม. ได้ใช้สมาร์ตโฟนในการทำงานในระดับมาก (ข้อ 7)

อย่างไรก็ตาม หากจัดกลุ่มตามระดับอายุ อสม. ที่มีอายุน้อยจะมีทัศนคติต่อระดับความพร้อมทั้ง 4 ด้าน มากกว่า อสม. ที่มีอายุมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ข้อ1 $p=0.001$, ข้อ2 $p=0.032$, ข้อ3 $p=0.001$, ข้อ4 $p=0.006$) แต่ทุกกลุ่มอายุมีทัศนคติต่อประโยชน์และความจำเป็นในการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงานอสม. ไม่แตกต่างกัน (ข้อ5 $p=0.280$, ข้อ 6 $p=0.706$) และทุกกลุ่มอายุมองว่าสถานการณ์โควิด-19 ทำให้ อสม. ได้ใช้สมาร์ตโฟนมากขึ้นไม่แตกต่างกัน (ข้อ7 $p=0.102$)

ส่วนที่ 4. สถานการณ์การใช้งานสมาร์ตโฟนของอสม. ข้อจำกัดและศักยภาพ

4.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับทักษะการใช้งานสมาร์ตโฟนของ อสม.

ในงานวิจัยนี้ได้หาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ต่อระดับทักษะการใช้งานสมาร์ตโฟน พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อระดับทักษะการใช้งานสมาร์ตโฟน 5 ปัจจัยได้แก่ 1. ระดับอายุที่น้อยกว่า ($p=0.000$) 2. ระดับการศึกษาที่สูงกว่า ($p=0.015$) 3. การมีสมาร์ตโฟนเป็นของตนเอง ($p=0.000$) 4. การมีอินเทอร์เน็ตในเครื่องตนเอง ($p=0.036$) 5. ประสบการณ์การใช้สมาร์ตโฟนที่นานกว่า ($p=0.000$)

ส่วนรายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทักษะการใช้งานสมาร์ตโฟน อีกทั้งยังไม่สัมพันธ์กับการเข้าถึงสมาร์ตโฟนและอินเทอร์เน็ต แต่มี

ความสัมพันธ์กับประสบการณ์การใช้งานสมาร์ตโฟน โดยกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนมากจะมีประสบการณ์การใช้งานสมาร์ตโฟนที่นานกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนน้อย

อย่างไรก็ตาม ระดับอายุ มีความสัมพันธ์กับ 1. ระดับการศึกษา 2. การมีสมาร์ตโฟนใช้ และ 3. การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย อสม. ที่มีอายุน้อยกว่า จะมีระดับการศึกษาสูงกว่า มีสมาร์ตโฟนใช้มากกว่า และเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มากกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยส่วนที่ 3 คือ อสม. ที่มีอายุน้อยกว่ามีทัศนคติต่อความพร้อมในการใช้งานสมาร์ตโฟนในการทำงาน อสม. ทั้ง 4 ด้านมากกว่า อสม. ที่มีอายุมากกว่า

4.2 ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่ม อสม. โดยสุ่มเลือก 2 หมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านเลือก อสม. ที่มีทักษะการใช้งานสมาร์ตโฟนระดับดี ปานกลาง และอ่อนรวม 3 คน พร้อมทั้งสัมภาษณ์ประธาน อสม. รวมถึงผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยบริการปฐมภูมิ และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสรุปข้อมูลได้ดังนี้

4.2.1 ความเปลี่ยนแปลงด้านการใช้งานสมาร์ตโฟนของ อสม. ตลอดระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมา พบว่ามีความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้แก่ 1) สมาร์ตโฟนราคาถูกลงและมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น อินเทอร์เน็ตเข้าถึงง่าย 2) เข้าถึงผู้สูงอายุมากขึ้นจากการสอนของคนที่บ้านหรือในชุมชน 3) มีการใช้วิดีโอคอลมากขึ้น โดยเฉพาะเพื่อติดต่อกับลูกหลานที่อยู่ต่างจังหวัด 4) มีการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ มากขึ้นทั้งในการทำงาน อสม. และเพื่อความบันเทิง ในส่วนการทำงาน อสม. ทั่วไปจะสามารถใช้สมาร์ตโฟนในการสื่อสารเท่านั้น ส่วน อสม. ที่เป็นผู้นำหรือ อสม. ที่อายุน้อยจะสามารถใช้ส่งรายงานและแนบไฟล์ต่าง ๆ ได้

4.2.2 ข้อดีข้อเสียของการใช้งานสมาร์ตโฟนต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจมุมมองต่อการใช้สมาร์ตโฟนอย่างรอบด้าน จึงสอบถาม อสม. และตารางที่ 5. ผู้เกี่ยวข้องถึงข้อดีข้อเสียในการใช้สมาร์ตโฟน

นต่อ กลุ่ม อสม. เจ้าหน้าที่ และประชาชน ได้ข้อมูลหลากหลาย จึง ได้สรุปข้อมูลทั้งหมดเอาไว้อย่างครอบคลุมได้ดังตาราง

ผลกระทบต่อ	ข้อดี	ข้อเสีย
อสม.	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากขึ้น และรวดเร็ว - ประสานงานในทีม อสม. และเจ้าหน้าที่ได้ง่าย - สะดวกมากขึ้นในการส่งงาน ข้อมูล ไม่สูญหาย - ลดการเดินทางโดยไม่จำเป็น 	<ul style="list-style-type: none"> - เสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม เช่น ค่าอินเทอร์เน็ต - กังวลข้อมูลรั่วไหล ถูกหลอก - อสม. บางคนยังทำไม่ได้ จึงเป็นภาระงานที่ต้องทำแทน - ถูกรบกวนเวลาส่วนตัวได้ง่าย เมื่อมีงานด่วน
เจ้าหน้าที่	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานงานกับ จนท. ได้สะดวกรวดเร็วทั่วถึง - ปรึกษาเคสผู้ป่วยได้ง่าย รวมถึงรูปและคลิป 	<ul style="list-style-type: none"> - การสื่อสารคลาดเคลื่อน เกิดความเข้าใจผิด - ทำงานซ้ำซ้อนในช่วงเปลี่ยนผ่าน
ประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> - อสม. มีความรู้เพิ่มขึ้น ส่งต่อถึงประชาชน - สื่อสารถึงประชาชนได้ง่าย รวดเร็ว - ปรึกษาทีมแพทย์ผ่าน อสม. ได้ง่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ที่ไม่มีสมาร์ตโฟน จะยิ่งขาดการเข้าถึงข่าวสาร - ติดต่อผ่านสมาร์ตโฟน อาจไม่ได้เห็นบริบทจริงของผู้ป่วย - การแชร์ข้อมูลจากสื่อโซเชียล อาจส่งต่อข้อมูลผิด ๆ ได้ง่าย

4.2.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน อสม. เมื่อสัมภาษณ์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งเป็นปัจจัยส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงานของ อสม. พบว่าคำตอบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งกลุ่ม อสม. ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ 1) ไม่มีพื้นฐานการใช้งาน จึงรู้สึกว่าใช้งานยาก และกังวลว่าหากทำผิดอาจถูกล็อกเครื่องหรือเสียเงินเพิ่ม 2) ไม่มีคนสอน 3) อินเทอร์เน็ต มีข้อจำกัดเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ต ค่าใช้จ่ายจากอินเทอร์เน็ต และ อสม. บางคนยังไม่มีโทรศัพท์เป็นของตนเอง 4) มุมมองว่าวิธีการทำงานแบบเดิมยังใช้ได้ดี

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมในชุมชน โดยเห็นคนในหมู่บ้านใช้กัน เพื่อน ๆ มีการตั้งกลุ่มสื่อสารกัน และมีลูกหลานที่ใช้เป็นช่วยสอน 2) สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ต้องลดการสัมผัสพบเจอกัน การสื่อสารจึงต้องผ่านสมาร์ตโฟนมากขึ้น ทั้งในหมู่บ้านและการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 3) นโยบายที่เป็นเชิงบังคับให้ อสม. ในสมาร์ตโฟน ก็ช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยน 4) แอปพลิเคชัน เมื่อทดลองใช้แล้วรู้สึกสะดวกสบายมากขึ้น จึงเรียนรู้ในการใช้งานเพิ่มขึ้น 5) ตัว อสม.เอง บางคนมีความอยากรเรียนรู้และเห็นประโยชน์ จึงฝึกใช้

4.2.4 ทศนคติต่อการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน อสม. และรูปแบบการปรับเปลี่ยนประเด็นการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน อสม. ทุกคน คิดว่า มีข้อดีมากกว่าข้อเสีย และจำเป็นต่อการสื่อสารระหว่างกัน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ทุกคนควรใช้เป็นประเด็นการปรับรูปแบบการทำงานของ อสม. มีการให้ความเห็นแตกต่างกัน 2 กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่มีทักษะในระดับปานกลาง-ดี เสนอว่า ให้ปรับเปลี่ยนไปใช้การทำงานผ่านสมาร์ตโฟนทั้งหมด เพราะว่าใช้งานง่าย และข้อมูลไม่สูญหาย

- กลุ่มที่มีทักษะในระดับอ่อน เสนอว่าให้ค่อย ๆ ปรับ โดยเริ่มจากด้านการสื่อสาร ส่วนด้านงานเอกสารและการส่งงานต่าง ๆ อาจยังคงรูปแบบเดิมไว้ก่อน สำหรับผู้ที่ยังไม่พร้อม

1.2.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน อสม. จากการสัมภาษณ์ อสม. และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคเพื่อพัฒนาการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน อสม. โดยรวบรวมออกมาเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะ อสม.

- มีการอบรมการใช้สมาร์ตโฟนอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาทักษะของ อสม. โดยต้องอบรมทุกคน และการอบรมต้องจัดอย่างต่อเนื่อง

- มีการประเมินทักษะการใช้สมาร์ตโฟนด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาได้ถูกต้อง

- มีคู่มือการใช้งาน โดยเฉพาะไลน์และแอปอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ผู้อบรม อาจเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือผู้รู้จากที่อื่น ๆ ได้

2. การมีนโยบายที่ช่วยส่งเสริม

- กำหนดข้อบังคับให้ อสม. ต้องใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน

- ออกนโยบายให้ อสม. ใหม่ ต้องมีคุณสมบัติ สามารถใช้สมาร์ตโฟนได้

- ออกข้อกำหนดช่วงอายุของ อสม. เป็นหนึ่งในคุณสมบัติ

3. การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ

- อยากให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) สนับสนุนงบประมาณในการอบรม อสม.

- ให้นำหน่วยงานรัฐที่มีอินเทอร์เน็ต wifi เปิดใช้สาธารณะไม่ต้องใส่รหัส เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใช้ได้

- อยากให้มีการสนับสนุนอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ต มีการเสนอหลากหลายแบบ ดังนี้

1. อินเทอร์เน็ตฟรี เป็นสิทธิ์หนึ่งของ อสม. ทุกคน ให้สามารถเข้าถึงได้ทุกหมู่บ้าน

2. สนับสนุนงบประมาณ 1,000 บาท ต่อเดือน เพื่อช่วยเหลือค่าใช้จ่ายค่าสมาร์ตโฟนและอินเทอร์เน็ต

3. สนับสนุนเป็นเครื่องสมาร์ตโฟนพร้อมอินเทอร์เน็ต เพื่อป้องกันการคอร์รัปชัน

4. ภาครัฐทำสัญญากับเครือข่ายโทรศัพท์เพื่อเปิดอินเทอร์เน็ตสาธารณะ

สรุปอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า อสม. สามารถการเข้าถึงการมีสมาร์ตโฟนมากถึง ร้อยละ 86.5 และมีอินเทอร์เน็ตใช้เองถึง ร้อยละ 73.1 ต่างจากเมื่อ 5 ปีก่อนที่ อสม. ในตำบลหนองบัวระเหวยังไม่มีการใช้สมาร์ตโฟนมากนักเหตุผลเนื่องจากในปัจจุบันมีความแพร่หลายและราคาเข้าถึงได้ โดยทักษะของ อสม. ในการใช้งานสมาร์ตโฟนสัมพันธ์กับระดับอายุ กล่าวคือ อสม. ที่อายุน้อยจะมีทักษะที่ดีกว่า แม่ อสม. แต่ละช่วงวัยจะมีความพร้อมในการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน อสม. แตกต่างกัน แต่ทุกช่วงวัยเห็นข้อดีของการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงานและคิดว่ามีความจำเป็นต่อการทำงานในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสื่อสารระหว่างกัน

ปัจจัยกระตุ้นที่ช่วยส่งเสริมให้มีการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน อสม. มากขึ้น ได้แก่ 1. สถานการณ์โควิดที่ทำให้ต้องใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน 2. คนในครอบครัวและชุมชนที่มีการใช้

สมาร์ตโฟนช่วยสื่อสารระหว่างกันมากขึ้น 3. การติดต่อกับบุคลากรที่ทำงานอยู่ต่างจังหวัด

ปัญหาอุปสรรคสำคัญต่อการใช้สมาร์ตโฟน ได้แก่ 1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ใช้ไม่เป็น ไม่มีคนสอน 2. ปัจจัยเรื่องอุปกรณ์ ได้แก่ ไม่มีสมาร์ตโฟน ไม่มีอินเทอร์เน็ต รวมถึงบางแอปพลิเคชันมีขั้นตอนการใช้ที่ยุ่งยาก ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน อสม. มี 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการอบรมทักษะอสม. 2. ด้านนโยบายส่งเสริมให้ อสม. ใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน 3. ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายด้านอินเทอร์เน็ต และค่าเครื่องสมาร์ตโฟน

ข้อเสนอแนะ : แนวทางการพัฒนาการใช้สมาร์ตโฟนใน อสม. จากผู้วิจัย

5 ปีที่ผ่านมา ถ้า 5 ปีต่อจากนี้...จะเห็นว่า 5 ปีที่ผ่านมา มีปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้ อสม. หันมาใช้งานสมาร์ตโฟนเพิ่มขึ้น ได้แก่

- เข้าถึงสมาร์ตโฟนได้ง่าย ในราคาที่จับต้องได้
- สัญญาณอินเทอร์เน็ตครอบคลุมมากขึ้นเกือบทุกพื้นที่
- มีคนในชุมชนที่ใช้สมาร์ตโฟนเป็นมากขึ้น ทำให้เกิดการสอนการใช้งานในพื้นที่
- อสม. รุ่นใหม่ที่เข้ามา เป็น อสม. ที่อายุน้อย มีพื้นฐานการใช้สมาร์ตโฟนแล้ว
- สถานการณ์โควิดและการเว้นระยะห่างเป็นสภาพบังคับให้ต้องสื่อสารผ่านสมาร์ตโฟน
- นโยบายภาครัฐหลายนโยบายที่ต้องเข้าร่วมผ่านสมาร์ตโฟนเพื่อรับสิทธิประโยชน์ กระตุ้นให้ประชาชนฝึกใช้จริง

จากปัจจัยที่กล่าวมา จะเห็นว่า แม้ 5 ปีหลังจากนี้ จะไม่มีนโยบายสนับสนุนการพัฒนา

อสม. แต่แนวโน้มก็จะนำไปในทิศทางของการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงานอย่างแน่นอน แต่สำหรับอสม. ที่ยังไม่พร้อมต่อการใช้สมาร์ตโฟนในการทำงาน โดยเฉพาะ อสม. ที่มีอายุมาก อาจเกิดความเครียด กัดคั่น และถูกมองจากเพื่อน อสม. และเจ้าหน้าที่ว่าเป็นภาระ ทั้งที่อาจเป็น อสม. ที่ทำงานเก่งและมีจิตอาสาอย่างยิ่ง

เพื่อการเปลี่ยนผ่านที่ดีต่อทุกฝ่าย จึงควรมีแผนการพัฒนาและนโยบายสนับสนุน โดยผู้วิจัยขอแจกแจงรายละเอียดจากภาพใหญ่ไปหน่วยย่อย ดังนี้

1. การวางแผนนโยบายสนับสนุนอย่างเป็นระบบ การสนับสนุนเครื่องสมาร์ตโฟนตามข้อเสนอเป็นเรื่องยาก แต่การสนับสนุนอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านเป็นเรื่องที่คุ้มค่าและควรทำโดยเร็ว รวมถึงการบูรณาการหน่วยงานราชการให้ใช้ระบบสารสนเทศในการบริการประชาชนมากขึ้น ได้ทั้งความสะดวกรวดเร็วและสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่ประชาชน

2. การพัฒนาในภาพอำเภอผ่าน พชอ. จัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับอำเภอในการพัฒนา อสม. และผู้นำชุมชน ให้สามารถใช้สมาร์ตโฟนในการทำงานได้ โดยจัดงบประมาณในการสร้างทีมอบรม ติดตาม รวมถึงการจัดกิจกรรมสร้างกระแส มีการแจกรางวัลเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ชุมชนหรือตำบลที่มีการพัฒนาที่เป็นแบบอย่าง

3. การพัฒนาในระดับตำบล โดยหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ และเครือข่ายในตำบล ทีมหมอครอบครัวในหน่วยบริการปฐมภูมิร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพของประชาชน โดยใช้ระบบสารสนเทศ มีการตั้งหน่วยให้คำปรึกษาและติดตามคอยเป็นที่เลี้ยงให้อสม. สามารถทำงานได้อย่างไม่ติดขัด อีกทั้งสามารถร่วมกับทางโรงเรียนจัดโครงการ

ให้เด็กรุ่นใหม่พาผู้สูงอายุใช้สมาร์ทโฟน เพื่อส่งเสริมทักษะและสร้างสายสัมพันธ์อันดีในครอบครัว

4. การสร้างความตระหนักในชุมชน จากผลวิจัยนี้ คนในครอบครัวและชุมชน คือ ผู้ถ่ายทอดและให้คำแนะนำการใช้สมาร์ทโฟนที่ดีที่สุด การสร้างความตระหนักให้คนในชุมชนไม่ทอดทิ้งใครไว้เบื้องหลัง ช่วยกันสอนและให้กำลังใจแก่ผู้ที่ยังขาดทักษะจะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยอาจเสริมด้วยกิจกรรมประกวดระหว่างหมู่บ้านที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดการตื่นตัว และช่วยเหลือกันและกันในการผ่านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนี้ไปได้

เอกสารอ้างอิง

1. ฐานนท บริสุทธิ์. การศึกษาศาสนาการณและทิศทางการพัฒนา อสม. ในยุคประเทศไทย 4.0. ม.ป.ท., กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ 2563.
2. นรุตม์ อภิชาติอำมฤต. บทเรียน 7 ปี การทำงานปฐมภูมิในสังคมชนบท. โรงพยาบาลหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ 2563.